شەشەسىمەن بىرگە ەرىكتى قىزمەت وتەدى

8 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى مۇقادەس ئالي (سولدا) الەۋمەتتىك اۋماق كادرلارىمەن بىرگە تۇرعىندارداڭ قوقىر ـ قوقسىعىن توگىسۋدە.

شاشى تەرگە مالشىعان مۇقادەس ئالي.

ماريامگۇل ابدۇرۇسۇل (وڭدا) قىزىنداڭ ساقتانۇ ـ قورعانۇ بۇيىمدارىن تاعۇنا كومەكتەسۋدە.

□ **حابارىن جازىپ سۇرەتىن تۇسىرگەن گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى ئتلىشىسى ساي زىڭلى**

"جاڭ اپاي، كوكونستەرىڭىز دايىن بولدى، سىزگە قازىر جەتكىزىپ بەرەمىن". 8 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى مۇقادەس ئالي كوكونستەردى تاڭداپ جاتىپ تەلەفون سوقتى.

مۇقادەس ئالي ئۇرىمجى قالاسى سايباق رايونى چاڭجياڭ جولى اۋماعىن باسقارۇ كومىتەتى لىڭكۇ الەۋمەتتىك اۋماعى شونجى جولى 543 ـ ئنومىرلى اۋلانىڭ تۇرعىنى، وسى الەۋمەتتىك اۋماقتاعى جاسى ەڭ كىشى ەرىكتى، ەندى عانا ورتا مەكتەپ بىتىرگەن.

"ۇرىمجىدە قايتادان جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇس وكپە قابىنۇ ىندەتى تۇلعالىنان كەيىن، شەشىم ەكەۋىمىز بىرگە تىزىمدەلىپ، الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ ەرىكتىسى بولىپ، شاعىن اۋماقتاعى كومەك قاجەت ەتكەن تۇرعىندارعا قىزمەت وتەدىك". مۇقادەس بىلاي دەدى: ئبزدىڭ شاعىن اۋماقتا تاعى كوپتەگەن "2000 ـ جىلدان كەيىن تۇعان" ەرىكتىلەر بار، ەرەسەك ادامداردىڭ نازارىندا ئالى بالا ەسەپتەلسەك تە، ىندەت الدىندا، ئبز ئىس جۇزىندىك ارەكەتىمىزبەن "2000 ـ جىلدان كەيىن تۇعاندار" الدەقاشان قاتارعا قوسىلعاندىعىمىزدى دالەلدەگەمىز كەلەدى.

ەرىكتى بولعالىنان كەيىن، زات جەتكىزۇ، ئدارى اپەرۇ، زارارسىزداندىرۇ سياقتىلار مۇقادەستىڭ تۇرمىسىنداعى كۇندەلىكتى ىستەيتىن ىسىنە اينالدى. "ونى بالاسىنبا ڭىز، تۇرعىندار قاجەت ەتسە بولعانى، شاقىرعان زامان جەتىپ كەلەدى، كۇنى بويى كىيمدەرى تەرگە مالشىنىپ جۇرەدى، شارشادىم دەپ ايتپايدى"، ـ دەدى تۇرعىن چۇي يوۋحۋان.

سۇرەتتەر سويلەيدى

ماسا مەن شىبىندا جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇستى تاراتۇدىڭ بيولوگيالىق نەگىزى جوق

ـ مامانداردىڭ تۇسىندىرمەسى

گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى تىلشىلەرى **جاۋ چۇنحۋا، لي چۇنشيا** 8 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. جازداعى ىستىقتا ماسا، شىبىندار كوبەيەدى، ماسا مەن شىبىن جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇستى تاراتا، جايا الا ما، جوق پا؟ 8 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنى ئۇرىمجى قالالىق اۋرۇدىڭ الدىن الۋ ـ تىزگىندەۋ ورتالىعىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۇشىسى ۋىن گوشين بىلاي دەدى: زەرتتەۋلەردە كورسەتىلۋىنشە، جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇس، باستىسى، پارازيت يەسىنىڭ دەنەسىندەگى ACE (انگيوتەنزيندى تۇرلەندىرەتىن فەرمەنت) قابىلداۋىشىمەن بىرلەسىپ پارازيت يەسىنىڭ كلەتكاسىن جۇعىمداندىرادى ەكەن. ال ماسا مەن شىبىنىڭ دەنەسىندە بۇل تەكتەس قابىلداۋىش جوق، سوندىقتان جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇستى تاراتۇ، جايۇدىڭ بيولوگيالىق نەگىزىن ازىرلەمەگەن.

جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇس، باستىسى، جاقىن ارالىقتاعى تىنىس جولىنداعى شاشىراندىلار ارقىلى نەمەسە جۇعىمدالۇشى لاستاعان بۇيىمدارعا قولدىڭ ئتىپ، ونان سوڭ قولمەن اۋىزعا، مۇرىنعا، كوزگە جۇىسۇدان جۇعىمدالادى، ەرەكشە جاعدايدا ەروزولدىڭ تارالۇى تۇىلۇى دا مۇمكىن.

ۋىن گوشين مىنانى ەسكەرتتى: قازىرگى دالەل ـ فاكتتەر ماسا مەن شىبىنىڭ جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇستى تاراتۇ دانەكەرى بولاتىندىعىن قولداماعانىمەن، ولاردا باسقا اۋرۇلاردى تاراتۇ حاۋپى ـ قاتەرى بار. جۇرتشىلىق ۇيدە جانە دالادا ماسانىڭ شاعۇىنان قورعانۇ شارالارىن جاقسى ىستەپ، ئتۇرلى دانەكەرمەن بيولوگيالىق جۇقپالى اۋرۇلاردىڭ تۇىلۇ حاۋپى ـ قاتەرىن ازايتۇى كەرەك.

ەرەكشە قامقورلىق جالعاسا بەرەدى

□ **گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى تىلشىلەرى جاۋ چۇنحۋا، يۇي شي، ۋي حۇڭپيڭ، جاۋ يۋە**

ىندەت كەزىندە قالىڭ الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرى، ەرىكتىلەر سالت باستى قارتتار، جۇكتى، بوسانعان ايەلدەر، مۇگەدەكتەر سياقتى ەرەكشە قاۋىمعا بىرگە ـ ئبىر دالمە ـ ئدال قىزمەت وتەپ، ولاردىڭ شۇعىل، قيىن، قام جەگەن ماسەلەلەرىن شەشتى.

"مىنا ىستىقتا سەندەر تاعى مەن سياقتى اجەيلەرىڭ ئۇشىن بايەك بولىپ جاتىرسىڭدار!"، ـ دەدى 8 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرى لي شياڭيۇي جەتكىزگەن جاس جەمىس ـ جيدەك پەن كوكونستەردى العان ئۇرىمجى قالاسى سايباق رايونى وڭتۇستىك دوستىق جولى اۋماعىن باسقارۇ كومىتەتى مەڭيۇان ئتۇستى مەتال الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ تۇرعىنى سۇي رۇشيۇ تەبىرەنە.

96 جاستاعى سۇي رۇشيۇ ۇيىندە جالعىز تۇراتىن قارت. ۇيچات ىستەتۇدى بىلمەيدى، كوكونىس، شۇ، توك ساتىپ الۋ سياقتى ئبىر قىدىرۇ ماسەلەلەر ايىاق ـ قولى قولايسىز سۇي رۇشيۇدى ۇايىمداتىپ كەلگەن بولاتىن. الايدا الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرىنىڭ ئار كۇنى تۇرمىستاعى قيىنشىلىقتارىن ۇعىسىپ تۇرۇۇى ونىڭ كوڭىلىن الاڭسىز ەتتى.

سۇي رۇشيۇدا قارتتاردا بولاتىن ئش قاتۇ بار ەكەندىگىنەن حابار تاپقان وتباسىن كوتەرمەگە العان كادرلار مەن ەرىكتىلەر وعان ۇنەمى ئشىنارا دارەت جۇرگىزەتىن جەمىس ـ جيدەك، كوكونىس ساتىپ الىپ بەرەدى. قارتتىڭ ۇيدە جالعىز قالعاندىعى قوبالجىعان كوڭىل كۇيىن ساباسىنا ئتۇسىرۇ ئۇشىن وتباسىن كوتەرمەگە العان كادرلار مەن ەرىكتىلەر ئار كۇنى وعان تەلەفون شالىپ تۇردى.

"الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرى مەن ەرىكتىلەردىڭ جان اشىرلىقپەن قىزمەت وتەۋى ماعان پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ قامقورلىعىن تەرەڭ سەزىندىردى. ىندەتتىڭ ەرتەرەك ايقاتاۋىن ئۇمىت ەتەمىن، ولار شىنىمەن جاپا شەكتى"، ـ دەدى سۇي رۇشيۇ اسەرلەنە.

"بالا كوتەرگەنىمە 12 اپتاعا تاياپ قالدى، الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرى ماعان كومەكتەسىپ شيپاحانامەن بايلانىس جاسادى جانە الداعى ىستەرىمدى ورنالاستىردى، مەن كەلەر اپتادا جۇكتىلىك تەكسەرۇىنە بارا الاتىن بولدىم". 8 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى ئۇرىمجى قالاسى شۇيموگوۇ رايونى نانحۋ وڭتۇستىك جولى اۋماعىن باسقارۇ كومىتەتى نانحۋ وڭتۇستىك جولى باتىس الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ تۇرعىنى جىڭ في بىلاي دەدى: باسقا دا تۇرعىندارداڭ كۇندەلىكتى تۇرمىس ماسەلەسىن شەشۇ قاربالاستىعىنان سىرت، مەن سەكىلدى جۇكتى ايەلدەرگە الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرى ەرەكشە قامقورلىق جاسايدى.

جىڭ فيدىڭ كۇيەۋى سىرتتا، ۇيدە ۇلكەندى ـ كىشىلى قيىن ىستەرگە جولىقاندا الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرى ۇنەمى تاباندا ونىڭ جانىنان تابىلادى. 8 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنى جىڭ فيدىڭ ۇيىنىڭ لاس شۇ قۇبىرى توسىلىپ قالادى، الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرى مەن وسى الەۋمەتتىك اۋماقتا تۇراتىن "ۇعىسۇ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىستىرۇ" قىزمەت اترەتىنىڭ مۇشەلەرى دەرەۋ كاسىپتىك تازالاۋشىلاردى شاقىرىپ اكەلىپ، ماسەلەنى تەز ارادا شەشتى.

"جاقسى تاماقتانا الماۋىمنان الاڭداپ، ئار جولى ۇيچات توبىندا جەمىس ـ جيدەك، كوكونىس ساتىپ الۋعا تاپسىرىس بەرگەنىمدە الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرى ۇنەمى مەنەن نەنى ۇناتىپ جەيسىڭ دەپ ارنايى سۇرايدى. دەمالىسىمنىڭ جاقسى بولماۋىنان الاڭداپ، لايىقتى ۇاقىت تاڭداپ ماعان تەلەفون شالىپ، دەنساۋلىق جاعدايىمدى ۇعسادى، ولار شىنىمەن وتە ۇقىپتى"، ـ دەدى جىڭ في.

ىندەت تۇىلعالىنان كەيىن ئۇرىمجى جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپ سالاسىن اشۇ رايونى (جاڭا قالا رايونى) يىڭبين جولى اۋماعىن باسقارۇ كومىتەتى يىڭبين جولى باتىس الەۋمەتتىك اۋماعى لايين جۇاڭيۇان شاعىن اۋماعىندا تۇراتىن 84 جاستاعى تۇرعىن چىڭ يىننىڭ ۇلى سىرت جەردەن قايتىپ كەلە الماي قالدى، كەلىنى شياۋ بيڭ دە بەلگىلى سەبەپتەرمەن ۇلگىرىپ قايتا الماي قالدى. كۇتۇشى قىزمەتكەرى بولعانىمەن، ەكەۋى دە حات تانىمايدى، ۇيچات ىستەتۇدى دە بىلمەيدى. الەۋمەتتىك اۋماق ەرىكتىسى لي جاعدايدان حاباردار بولعانىنان كەيىن، ئار كۇنى تاڭەرتەڭ ۇيلەرىنە بارىپ چىڭ يىننىڭ دەنساۋلىق جاعدايىن، قارتتىڭ قاجەتتى تۇرمىستىق بۇيىمدارىن سۇرايدى، لي كى ەستەلىك داپتەرىنە تاپتەشتەي جازىپ الىپ، ساتىپ اكەلىپ ۇيلەرىنىڭ ەسىك الدىنا جەتكىزىپ بەرەدى. پەرزەنتتەرىنىڭ قارتتان الاڭداۋىن ويلاسقان لي كى قارتتىڭ ۇيدەگى كەسكىنىن تۇسىرىپ شياۋ بيڭگە جولداپ بەرەدى.

"لي كى سياقتى وسىنداي كوپتەگەن بەلسەندىلەر بىزگە قىزمەت وتەگەندىكتەن ئبز الاڭسىز بولدىق، مەن ولارعا راحمەت ايتامىن"، ـ دەدى شياۋ بيڭ اسەرلەنە.

(باسى 1 ـ بەتتە)

سالاماتتىق كومىتەتىنىڭ جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇس وكپە قابىنۇىنا شالدىعىپ دياگنوزى تۇراقتاندىرىلعان ناۋقاستارداڭ شيپاحانادان شعۇ ولشەمىنە ۇيلەسكەندىكتەن، ساۋىعىپ شيپاحانادان شقتى، اۋرۇ بەلگىسى جوق 4 جۇعىمدالۇشى مەديتسينالىق باقلاۋدان بوساتىلدى. 7 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى وسى رەتكى ىندەتتىڭ العاشقى توپتاعى ناۋقاستارى ساۋىعىپ شيپاحانادان شقتىلىنان 8 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنىنە دەيىن دياگنوزى تۇراقتاندىرىلعان 138 ناۋقاس ساۋىعىپ، شيپاحانادان شعىپ، 71 اۋرۇ بەلگىسى جوق جۇعىمدالۇشى مەديتسينالىق باقلاۋدان بوساتىلىپ، جالپى سانى 209 بولدى.

اۋتونوميالى رايون جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇس وكپە قابىنۇىنا مەديتسينالىق قۇتقارۇ، ەمدەۋگە بەلگىلەگەن شيپاحانانىڭ ورىنباسار باستىعى لۇ چىن بىلاي دەدى: وسى رەتكى ىندەت تۇىلعالىنان 8 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنىنە دەيىن ساۋىعىپ شيپاحانادان شقتىلىنان دياگنوزى تۇراقتاندىرىلعان ناۋقاستار مەن مەديتسينالىق باقلاۋدان بوساتىلعان اۋرۇ بەلگىسى جوق جۇعىمدالۇشىلاردىڭ جالپى سانى 200دەن استى، بۇل مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ جاڭا تىپتى ايدارشا ۋىرۇس وكپە قابىنۇ ىندەتىنە توتەپ بەرۇ بويىنشا بىرلەسپە ساقتانۇ، بىرلەسپە تىزگىندەۋ مەحانيزمى مامانداردىڭ گرۇپپاسىنىڭ جەتەكشىلىگى مەن بارلىق ەمدەۋ ـ كۇتىمدەۋ قىزمەتكەرلەرىنىڭ بار كۇشپەن قۇتقارىپ ـ ەمدەۋىنە، ئبزدىڭ قازىرگى ەمدەۋ جولىمىز بەن جوبامىزدىڭ پىسپ جەتىلگەنىن، ارالاسۇ شارالارىنىڭ دا ئونىمدى بولعانىن تولىق تۇسىندىرەدى. ساۋىعىپ شيپاحانادان شقتان ادام سانى كۇن سايىن كوبەيىپ، بارلىق ەمدەۋ ـ كۇتىمدەۋ قىزمەتكەرلەرى مەن قالا تۇرعىندارىنىڭ ىندەتپەن شايقاسۋ سەنىمىن نىعايتتى، ئبز ۇزدىكسىز قۇلشىنىپ، دياگنوز قويۋ ـ ەمدەۋ جوباسىن ۇزدىكسىز ساپالاندىرىپ، كوڭىل قويا ەمدەپ، ئاربىر ناۋقاستى بار زەيىنمەن كۇتىمدەپ، ەمدەپ ساۋىقتىرۇ مولشەرىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتۇدى جالعاستىرىپ، وسى رەتكى ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋدەن قامال الۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە باتىلدىقپەن قول جەتكىزەمىز.

ئبىر ۇيدەگى ئتورت جان تۇگەلدەي ىندەتپەن شايقاسقا اتتاندى

ـ ىندەتپەن شايقاس ائگىمەلەرى

□ **گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى ئتلىشىسى فۇ شياڭلۇڭ**

ئۇرىمجى ەكونومىكالىق ـ تەحنيكالىق اشۇ رايونى (تۇۇتۇنحى رايونى) گاڭچىڭ اۋماعىن باسقارۇ كومىتەتى شينلي الەۋمەتتىك اۋماعىندا تۇراتىن 20 جاستاعى لي يفىڭ چاڭچۇن قازىنا ـ ەكونومىكا شۇەيۇاننان اۋلىنا قايتقان جوعارى مەكتەپ وقۇشىسى. 7 ـ ايدىڭ ورتا شەننىندە ول الەۋمەتتىك اۋماققا تىزىمدەلىپ ەرىكتى بولدى.

ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋدىڭ ئبىرىنشى شەبىندە "2000 ـ جىلداردان كەيىن تۇعان" ول جالعىز ەمەس، ونەمەن بىرگە كۇرەس جاساپ جاتقاندار دان "ۇعسۇ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىستىرۇ" قىزمەت اترەتىنىڭ مۇشەلەرىنەن، الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرىنەن جانە باسقا دا ەرىكتىلەردەن تىس، تاعى ونىڭ اكەسى، شەشەسى جانە ەگىزدىڭ سىڭارى بار.

بىيل جىل باسىندا ىندەت تۇىلعالىنان كەزدە شەشىم ەندى عانا وپەراتسيادان شقتان بولاتىن، مەن ۇيدە بولىپ ول كىسىگە قارادىم"، ـ دەيدى لي يفىڭ، "ول كەزدە دە شاعىن اۋماق جابىق باسقارىلعان بولاتىن، كوپتەگەن ەرىكتىلەر ۇيىمىزگە تۇرمىستىق بۇيىمدارىدى اكەلىپ بەردى، ئبز بۇعان تەتەنشە اسەرلەندىك. مەن وسى رەت ئىس جۇزىندىك ارەكەتىم ارقىلى ولاردىڭ جاقسىلىعىن وتەۋىم كەرەك دەپ ويلادىم".

تىزىمدەلىپ ەرىكتى بولعان كۇننەن باستاپ تۇرعىنداردىڭ كەرەك ـ جاراق جەتكىزىپ بەرۇ، بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا قوقىر ـ قوقسىقتارىن توگۇ سياقتى قىزمەتتەر لي يفىڭنىڭ كۇندەلىكتى جۇمىسىنا اينالدى. "قول تەلەفونىمداعى قادام ەسەپتەۋىش ئار كۇنى دەرلىك 10 مىڭنان استام قادامدى كورسەتىپ تۇرادى"، ـ دەيدى لي يفىڭ.

سونىمەن بىرگە، لي يفىڭنىڭ اكەسى مەن ئىنىسى دە ساقشى ىستەرى پۇنكتىندە تاپجىلماي جۇمىستارىن جالعاستىرۇدا، ول ەكەۋى دە كومەكشى ساقشى بولىپ ىستەيدى.

لي يفىڭنىڭ شەشەسى لي سۇفاڭ شينلي الەۋمەتتىك اۋماعىنا جاقىن كورشىلەس كىپىك بەيلۇ الەۋمەتتىك اۋماعىندا تاپجىلماي جۇمىس ىستەۋدە، ول الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ امانداىق قورعاۋشىسى، قىزىنىڭ ەرىكتى بولعانىن لي سۇفاڭ ەرەكشە قولدادى. "ئۇرىمجى ئبزدىڭ ۇيىمىز، ونى ويداعىداي قورعاۋ ئبزدىڭ بورىشىمىز!"، ـ دەيدى لي سۇفاڭ.

"وتباسىلىق ۇيچات توبىمىز بار، وسى كەزدەردە اكەم مەن ئنىم اۋىرسىپ دەمالعان ۋاقىتتا ئبىر ۇيدەگىلەر بەينەبايلانىس ارقىلى باس قوسامىز، بۇل ئبزدىڭ ەڭ قۇانىشتى كەزىمىز". "شىندىعىندا، ئار رەت بەينەبايلانىستا ساقتانۇ ـ قورعانۇعا كوڭىل ئبولۇ، قىزمەتتى جاقسى ىستەۋ سياقتى سوزدەردى عانا ئوزارا قاداعالايمىز. ئبراق ئۇي ىشىمىزبەن تۇگەل ىندەتكە قارسى اتتانۇدىڭ ئبرىنشى شەبىندە جۇرگەنىمىزدى ويلاعاندا، ەرەكشە سەنىم تاۋىپ، كۇش ـ قۋات الامىز"، ـ دەيدى لي يفىڭ.